

De uitzonderlijke terrine van een kolonel van de Schotse Brigade

Je ziet het zo voor je: hoe de Schotse kolonel William Mercer of Aldie, gestationeerd in Doornik in dienst van de Verenigde Nederlanden, zijn eerste scotch broth, een Schotse specialiteit, oplepelt, opgediend in de soepterrine dat hij cadeau kreeg. We zijn in 1770. Zou hij toen hebben kunnen vermoeden dat deze schitterende terrine tweehonderdzesendertig jaar later een van de topstukken zou worden in de Doornikse porseleinverzameling van het Musée royal de Mariemont?

Sèvres, Vincennes en Limoges mogen dan al bekend staan als de grote centra van de porseleinproductie, toch is het in Doornik dat een van de meest prestigieuze fabrieken uit de 18de eeuw het licht zag. De fabriek werd officieel opgericht in 1750 met de steun van de landvoogd van de Verenigde Nederlanden – Karel van Lotharingen in hoogsteigen persoon.

“Toen François-Joseph Peterinck, een ondernemer uit Lille gespecialiseerd in de afbraak van oude vestingwerken, toelating vroeg om een fabriek te vestigen aan de Quai des Salines, deed hij dat niet zomaar: er zat toekomst in porselein!”, legt **Claire Dumortier**, ereconservatrice van de keramiekverzamelingen van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, uit.

“Peterinck speelde het spel slim en wist zo het monopolie voor dertig jaar te verkrijgen. Bovendien stond hij onder de bescherming van de graaf van Koblenz en gevolmachtigd minister, die de fabriek financieel ondersteunde en er heel wat stukken bestelde.”

Algauw kreeg het kwalitatieve porselein van Doornik internationale uitstraling. Overal werden de stukken verkocht, van Spanje over Amsterdam tot zelfs in Rusland. “Maar

in 1780 liepen de privileges ten einde. Limoges kwam op als porseleincentrum. In 1851 kocht de familie Boch uit La Louvière de Doornikse fabriek op en in 1891 stopte de productie definitief.”

‘Getemperde rocaillestijl’

Volgens Claire Dumortier, “is de terrine met het wapenschild van Kolonel Mercer of Aldie om meer dan een reden uitzonderlijk. Het is niet alleen een prestigieus geschenk, maar ook het enige bekende model van deze aard en met deze afmetingen. De versiering, een soort ‘getemperde rocaille’, bestaat uit polychrome bloemen, wapenschilden en fijn geciseleerde verguldsels. De terrine is daarmee een typisch voorbeeld van de Doornikse porseleinproductie. Ook heel zeldzaam is dat ze werd besteld voor – en niet door – een persoon van wie de wapenschilden erop zijn afgebeeld, net als de datum en plaats van productie (Made at Tournay february 1770 For William Mercer of Aldie Esqr).”

Het stuk bleef dan ook niet onopgemerkt toen het in 2006 op de markt kwam. Het risico was groot dat het lange tijd niet meer toegankelijk zou zijn voor het grote publiek. Een gezamenlijke vraag van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis en het Musée royal de Mariemont overtuigden

de Koning Boudewijnstichting van het belang van dit stuk voor ons erfgoed. Het niveau van de porseleincollecties van beide musea maakten het ideale kandidaten om de terrine tentoon te stellen. In samenspraak met de twee conservatoren werd het museum van Mariemont gekozen om de terrine te bewaren. Op die manier kon het museum ook haar eigen collectie aanvullen, die voor een groot deel bestaat uit de nalatenschap van Raoul Warocqué. Hij was gepassioneerd door Doorniks porselein van het einde van de 19de eeuw en verzamelde tijdens zijn leven honderden uiterst verfijnde stukken.

Terrine, 1770

*Aankoop, 2006, Musée royal de Mariemont, Mariemont -
© Philippe de Formanoir*

“Toen de Londense galerij de terrine te koop aanbood, moest er snel gehandeld worden.”